

ks. Sylwester Jaśkiewicz

KATOLICKI UNIWERSYTET LUBELSKI JANA PAWŁA II

JACOB NEUSNER, *UN RABINO PARLA CON GESÙ*, CINISELLO BALSAMO 2007
(WYDANIE 2. W MIĘKKIEJ OPRAWIE 2013), SS. 202

Podczas gdy przez wieki pomiędzy judaizmem a chrześcijaństwem pogłębiała się przepaść, to od czasów soboru watykańskiego II wyraźnie dostrzega się zbliżenie, a w miejsce wrogości pojawiły się pojednanie i dialog. W Kościele katolickim w Polsce od ponad 20 lat w przeddzień rozpoczęcia Tygodnia Modlitw o Jedność Chrześcijan, a więc 17 stycznia obchodzony jest Dzień Judaizmu. W dialog chrześcijańsko-żydowski, który zachęca do refleksji nad związkami obu religii, wpisuje się opublikowana po raz pierwszy już w 1993 roku książka jednego z najważniejszych uczonych żydowskich XX i XXI wieku, amerykańskiego judaisty i rabina Jacoba Neusnera (1932–2016), o znamienym tytule: *A Rabbi Talks with Jesus: An Intermillennial Interfaith Exchange* (Doubleday, New York 1993). W roku 2000 ukazało się drugie, poprawione wydanie amerykańskie: *A Rabbi Talks with Jesus* (McGill-Queen's University Press, Montreal 2000). Książka przetłumaczona została na wiele języków, w tym również na polski (Wydawnictwo M, Kraków 2010). Na język włoski przetłumaczona została po raz pierwszy w 1996 roku, a drugie wydanie w miękkiej oprawie ukazało się w 2013 roku. Zaletą prezentowanego wydania jest to, że tłumaczenie (F. Bianchi) zostało dokonane po uwzględnieniu zmian i dodatków wprowadzonych do drugiego wydania amerykańskiego. Ponadto, obok niewielkich poprawek stylistycznych, całość publikacji kończy krótki przewodnik po bibliografii.

W krótkiej przedmowie do drugiego wydania (w oprawie miękkiej) tę jedną z 900 książek prawdziwego wirtuoza intelektu Jacoba Neusnera nazywa się „un piccolo classico” – małym klasykiem, chcąc w ten sposób wyrazić wielką pochwałę dla jej autora, którego dzieło wyraźnie odcina się od ciemniej przeszłości nietolerancji, podejrzliwości i niezrozumienia. Neusner, student Columbia University i Oxfordu, absolwent Harvardu i Jewish Theological

Seminary of America (JTS) w Nowym Jorku, tym razem wychodzi ponad akademickie dysputy, a noszone w sercu wątpliwości wypowiada w postaci zwykłych pytań kierowanych do rabiego Jezui, którego chrześcijaństwo przyjęli jako Mesjasza. Tym, co najlepiej charakteryzuje dzieło Neusnera, jest dający się odczuć wyraźnie respekt i szacunek wobec wyznawanej rzeczywistości wiary. Autor, jako ortodoksyjny żyd uznający objawiony charakter Tory, nie wypowiada się na temat wiary chrześcijańskiej, ale najbliższy mu tekst, jakim jest Jezusowe Kazanie na górze według Ewangelii Mateusza (5, 1 – 7, 29) ujmuje w formie rozmowy z Mistrzem z Nazaretu. Całość rozmowy – dialogu w formie solilokwium (s. 179) koncentruje się wokół dziesięciu zagadnień, a jej *spiritus movens*, czyli Neusner już na początku podkreśla (s. 9), że gdyby nawet żył w ziemi Izraela w pierwszym wieku, nie dołączyłby się do uczniów Chrystusa, a także, że gdyby słuchał samego Kazania na górze, to z istotnych powodów nie poszedłby za Jezusem. Choć wybitny żydowski uczony nie zakłada ani własnej, ani tym bardziej swoich czytelników konwersji, czyli nawrócenia na chrześcijaństwo, to jednak tak swoim współwyznawcom, jak i chrześcijanom chce stworzyć dogodną okazję do odnowy wyznawanej wiary. Tak jak chrześcijaństwo winni być coraz bardziej świadomi swojej tożsamości poprzez związek z Jezusem Chrystusem, tak również wyznawcy judaizmu winni jeszcze bardziej żyć wskazaniem Tory, jej stałym rytmem świętości, obejmującym wszystkie czynności codziennego życia (s. 175). Zamiarem Neusnera nie jest wartościowanie różnic i rozbieżności istniejących między judaizmem a chrześcijaństwem, lecz ukazanie ich w szerszym całokształcie nauczania, biorąc za punkt wyjścia nadprzyrodzony charakter Tory.

Zdaniem amerykańskiego rabina Pan Jezus, zwracając się do indywidualnego człowieka („prywatnej osoby”) czekającego na szybkie nadejście królestwa Bożego, pomniejsza wspólnotowy wymiar jego egzystencji, natomiast Tora od samego początku zwraca się do całego Izraela, a przykazanie miłości bliźniego rozumie jako istotny element „bycia świętym jak Bóg” nie tylko jednostki, ale całego Izraela (s. 170). Lud Boży musi być podobny do Boga tak, aby mógł do Niego się zbliżyć. Każda nieczystość sprawia utratę świętości Izraela (s. 175). Konstytutywnymi elementami wspólnotowego życia Izraela na ziemi jest zarówno uszanowanie więzi rodzinnych, jak i zachowywanie szabatu. Ponieważ tak judaizm, jak i chrześcijaństwo udzielają zdecydowanie innej odpowiedzi na podstawowe pytania, Neusner potwierdza ostatecznie, że z powodów, które stanowią o jego tożsamości

religijnej, nie zostałby uczniem Jezusa Chrystusa, i dlatego dziś nie jest pośród Jego uczniów (s. 193). Wiara żydowska i wiara chrześcijańska są w rzeczywistości dwoma odrębnymi „bytami” – rzeczywistościami, bazującymi na różnych przesłankach, przez co udzielają całkiem różnych odpowiedzi na fundamentalne pytania człowieka, który chce służyć Bogu. Stąd potrzeba, aby na drodze wzajemnego szacunku chrześcijanie jeszcze bardziej uwierzyli w Jezusa Chrystusa, a Żydzi pogłęбили judaizm.